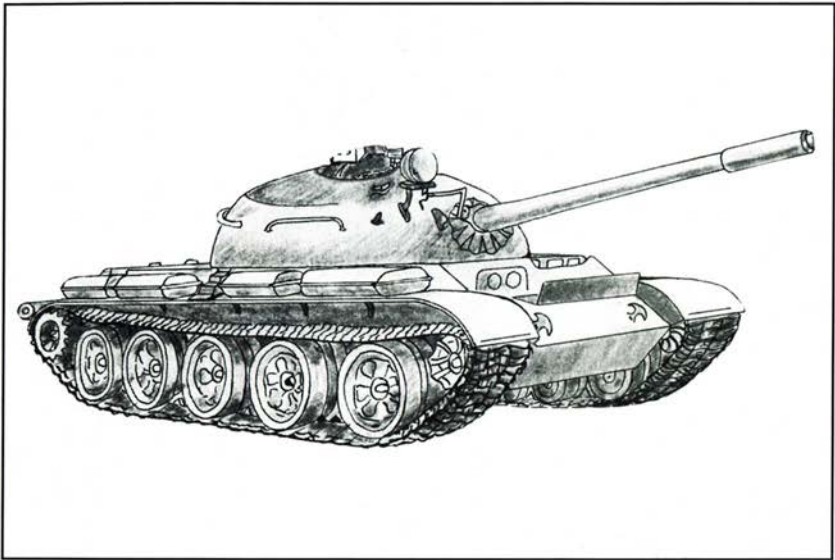


MÚLTIDÉZŐ

XIII.

NAGYATÁD



**A 69. Harckocsi Ezred
rövid története**

2002.

Toma József
Írta és összeállította:

Toma József nyá. alezredes



Bódi Ferenc
Bódi Ferenc nyá. ezredes



Előszó

Egy magyar katonai egység történetét olvashatjuk ezeken a lapokon. Két parancs, intézkedés: egy a 69. Harckocsi Ezred létrehozásáról, egy a megszüntetéséről, s a kettő között 24 év. Huszonnégy év, s ami ezalatt történt. Kiképzések, gyakorlatok, építkezések, gazdasági munka, ellenőrzések. Az évek során, a hivatásos katonák munkája nyomán tekintélye, jó híre lett a 69. Harckocsi Ezrednek. De ehhez hivatástudat, hozzáértés, férfias helytállás és sok munka kellett.

Összinté, katonás írást olvashatnak most az érdeklődők. Tárgyilagos és tényszerű, de benne van a kötődés az alakulathoz, Nagyatádhoz. Benne van a büszkeség a sikeres gyakorlatokról írva, s a keserűség az egység megszűnésekor. Nincs benne, nem lehet benne a hétköznapi munkája, rendje, az ügyelet, az ünnepek, a problémák és a kiképzések sok-sok nehézsége és öröme. Akik benne éltek, azoknak sorsuk egy szakasza, több kevesebb évre összefonódott az ezred életével. Erős kötés ez – egy életre szól. Aki harckocsizó volt, az az is marad, aki Nagyatádon volt, az nem felejt el ezt a várost. Mi sem felejtjük el a katonákat, nem felejtjük el a harckocsiezredet, az ott szolgálókat. Nagyatád együtt élt a katonákkal, a katonák együtt éltek a várossal. Sokat kapott lakóhelyünk a katonaságtól, erősödött általa. Most ezt az alkalmat is megragadva köszönöm meg a Nagyatádon szolgálóknak; parancsnokoknak, hivatásos állományúaknak, katonáknak mindazt, amivel az évek során a várost, annak fejlődését segítették.

Elismerésemet fejezem ki e kiadvány írójának, összeállítójának: Bódi Ferenc nyugállományú ezredesnek és Toma József nyugállományú alezredesnek munkájukért. Szép és maradandó emléket állítottak a Nagyatádon állomásozó 69. Harckocsi Ezrednek.

Nagyatád katonaváros volt és az is marad. Örömmel és büszkén emlékezünk azokra az évtizedekre, amikor katonaság állomásozott itt. Ez a kiadvány a fiatalok számára is bemutatja, hogy mit is jelentett mindez. Ereje, hivatástudata van a ma Nagyatádon élő nyugállományú és aktív katonáknak, őrzik a „helyőrséget”, ápolják a történelmet, megtartják a tárgyi emlékeket. A katonaság, a 69. Harckocsi Ezred bennük, bennünk tovább él. Köszönöm Katonák!

Nagyatád, 2002. szeptember

Ormai István
polgármester



Aki ezt a rövid visszaemlékezést a kezébe veszi, gondoljon arra, hogy az 1950-es évek végén és a 60-as évek elején milyen politikai és gazdasági események zajlottak körülöttünk.

E sorok írója közel a 20. életévéhez 1952. októberében kezdte meg tanulmányait a Tatai Páncélos Tiszti iskolán. 1955-ben hadnaggyá avatják, majd első beosztásába Rétságra kerül és az 1956-os eseményekig ott szolgál különböző beosztásokban, majd leszerel és a polgári életben dolgozik. 1962-ben, tartalékos katonai szolgálatra hívják be és átképző tanfolyamon vesz részt, technikus tiszti beosztást kap és így kerül először Tatára mint század technikai helyettes. Nagyatádra az akkor már megalakult Harckocsi Ezreddel kerül. A most következő feljegyzései elsősorban saját élményanyagát dolgozzák fel, de szeretne emléket állítani annak a sok ezer névtelen vele együtt különböző beosztásokban szolgáló tisztnek, tiszthelyettesnek polgári alkalmazottnak és sorkatonának akikkel együtt szolgáltak a 69. Harckocsi Ezredben jóban és rosszban a megalakulástól a felszámolásig.

A Harckocsi Ezred története azonban előbb kezdődött a HM. Vezérkar Szervezési és Mozgósítási Csoportfőnökség 1961. szeptember 7.-én kelt 00130 sz. átszervezési Intézkedése alapján alakult meg 1961. szeptember 1.-től szeptember 30-ig. A HK-i HO.TŐ.és Parancsnoksága 1961. szeptember 10-ével kezdte meg tevékenységét, szeptember 30-ig befejezte felállításának feladatait és teljes jog és hatáskörrel átvette a harckocsi - hadosztály csapatainak további vezetését. E rövid szervezési időszak alatt megteremtette béke és háborús működésének személyi és tárgyi feltételeit. Kidolgozta a béke, a magasabb harckészültségbe helyezés és mozgósítás, valamint a háborús vezetés alapvető okmányait, és begyakorolta a vezetés alapvető funkcióit.

A 11. HK-i hadosztályparancsnokság és törzse Tatán, a Klapka György laktanyában nyert elhelyezést.

A 11. HK-i hadosztály parancsnoka Bérces Emil ezredes (1961. november 7-től vezérőrnagy).

- Törzsfőnök: Mórócz Lajos őrnagy
- Pk. helyettes: Sucin József ezredes (1962. január 2).
- Pk. technikai helyettes: Losonczy Sándor alezredes
- Pk. politikai helyettes: Katona Mihály alezredes

A harckocsi hadosztály viszonylag állandó szervezetének kialakítása az alakulatok felállítása, feltöltése, majd átadás-átvétele, technikai anyagokkal való feltöltése lényegileg 1966-ig tartott.

A 11. harckocsi-hadosztály megalakításával és feltöltésével, figyelembe véve az Esztergomban állomásozó BUDAPEST szovjet harckocsi-hadosz-

tályt, a székesfehérvári szovjet gépesített lövész-hadosztályt és más magyar és szovjet alakulatokat, erős csapásmérésre is alkalmas csoportosítás jött létre a Dunavölgyi

irány magyar területén. Ezt a Hadsereg csoportosítást a kornak megfelelő korszerű páncélos, páncélozott, rakéta - tüzér, légvédelmi és más harcserzőkkel látták el, illetve folyamatosan átfegyverezték.

A 11. harckocsi-hadosztály a Magyar Néphadsereg vezérkari főnöke 001857/61. sz. rendelete alapján 1961. szeptember 15-től az 5 Hadsereg Parancsnokság Budapest (Hűvösvölgyi-út), majd később Székesfehérvár hadművelési alárendeltségébe került, s ezzel hadrendi besorolása is végérvényesen elrendeződött.

A hadosztályparancsnokság és törzse több új alegységet és egységet állított fel. Így a 69. Harckocsi Ezredet is MN 9237. Tatai Klapka György lakatanyájában.

Ezredparancsnoka:	Kozsel József alezredes
Pk. helyettes:	Gyebnár János őrnagy
Törzsfőnök:	K. Kovács Sándor százados
Pk. Technikai helyettes:	Gyukics Péter őrnagy
Pk. Politikai helyettes:	Kelédi Béla alezredes
Pk. Hadtáp helyettes:	Deák Péter százados

Egyéb beosztások személyi állománnyal és technikai eszközökkel való feltöltése, folyamatosan folytatódott.

A 69. harckocsi-ezred laktanyán belüli elhelyezése a Színház terem épületének jobb szárnyában három szinten történt.

Épület földszintjén az Ezredparancsnokság E.tő. és szintenként 1-2-3 harckocsi zászlóalj és a közvetlen alegységek.

1. harckocsi zpk. Vajda Emil őrnagy
2. harckocsi zpk. Gyüre János őrnagy
3. harckocsi zpk. Józsa Mihály százados

A feltöltések parancs szerint folyamatosan történtek az MN 9001. állományának egy hk.z. technikai anyagával együtt.

Parancsnoki állomány biztosítására a Hunyadi János tiszthelyettes képző HM. közvetlen alakulattal HM 033. sz. parancs alapján 1961. szeptember 11-től azonnali készenléti ezreddé szerveződött.

A 31. harckocsi-ezred páncélos átképző tiszti tanfolyamot állított fel, részben az átszervezés folyamán más beosztásokban feleslegessé vált és az 1950-es években leszerelt és újra hivatásos szolgálatot vállaló tisztek átképzésére, több mint 200 hallgatóval, e hadosztályok alakulatainak harckocsizó-tisz-

tekkal való feltöltésére. Ebben az időszakban MN. szinten folyt a harckocsi-ezredek, harckocsi-zászlóaljak átszervezése, béke állománnyal való feltöltése.

A 69 harckocsi-ezred 1961. november 19-én a Tatabányai szénbányák trösztjétől csapatzászlót kapott, amit az újoncok eskütételén ünnepélyes keretek között adtak át.

1961. szeptember 8 és október 9 között megalakultak az alegység és egység párt és ifjúsági szervezetei.

Az érkező technikai eszközök tárolásának, kiszolgálásának, javítás és karbantartás, anyag ellátás biztosításának szervezése kialakítása szintén folyamatosan történt.

Tárolóhelyeken és javítási szektorokon a két hk-i ezred és a hadosztály közvetlen alegységei osztoztak. Bár a Tatai laktanya területileg viszonylag nagy területet foglalt el, a hirtelen megnövekedett személyi állomány és technikai eszközök elhelyezése túlsúlyosságot okozott, mely szerény megítélés szerint már akkor előre vetette árnyékát, hogy ez a rengeteg haditechnikai eszköz sokáig nem maradhat egy helyen, nem is beszélve a politikai és katonapolitikai helyzetről.

1962. augusztus 13-18-a között az 5 hadseregpáncsnok felügyeleti szemlét tartott, ezen a harckocsi-hadosztály MEGFELELŐ értékelést kapott. Az ellenőrzés minden egységre és alegységére kiterjedt.

1962. október 14-19-e között az 5 hadseregpáncsnok-hadosztálygyakorlatot vezetett le a 9. gépkocsizó lövész-hadosztály és a 11. harckocsi-hadosztály teljes állománya részére. A gyakorlat fedőneve ISASZEG volt. A gyakorlat sajátossága volt a 25 harckocsi-ezred a 11. harckocsi-hadosztály állományába, a 69. harckocsi-ezred pedig a 9-ik gépkocsizó lövész-hadosztály állományába került át - alárendeltségbe a gyakorlat idejére. Sokan már ekkor tudni vélték, hogy előbb vagy utóbb a 9. gépkocsizó lövész hadosztály állományába fogunk kerülni.

A két harckocsi-ezred ekkor már a későbbi alárendeltségének megfelelően hajtotta végre harcászati feladatait. Ekkor terjed el a 69-es harckocsi-ezred személyi állománya körében a még ma is sokat idézett szólás:

„Ne gondoljon csak a mára, jöjjön velünk Nagyatádra.”

A gyakorlat tárgya: „Az összefegyvernemi hadsereg első lépcsőjében tevékenykedő hadosztály menete, az ellenség határbiztosító erőinek szétverése, erőszakos folyóátkelés végrehajtása, a támadás kiszélesítése az ellenség mélységében, nagy erejű ellenlökések elhárítása a háború kezdeti időszakában, erdős hegyes terepen ABV-fegyverek alkalmazásának viszonyai között.”

A gyakorlat tárgya egyértelművé tette a 69. harckocsi-ezred elkövetkezendő időben várható helyét és szerepét. A csapatok valóságban is 250-300

km-t tettek meg két nap alatt, és sikeresen hajtották végre az előjárók által eléjük állított feladatokat. Összefegyvernemi együttműködés sok megoldandó problémát vetett fel. – Vezetés, kapott feladatok alárendeltekhez időben való lejtuttatása. Egységes követelménytámasztás. Összességében a hiányosságok ellenére „megfelelő” értékelést kapott.

Gyakorlatról visszaérkezve, az eredeti helyzet visszaállítása, technikai karbantartása, tárolásba helyezése folytatódott.

Gyors ütemben folytak a kiképzési objektumok, elhelyezési körletek, tárolóhelyek, raktárak, javító karbantartó helyek, korszerűsítései és átalakításai. A személyi állomány feszített kiképzése mellett, megszaporoztak a vezénylések. December hónapban az állomány jelentős része az őszi mezőgazdasági munkákban vett részt (kukorica törés, cukorrépa szedés és szállítás) Komárom környékén.

Az ezred állományába T-54 közepes harckocsik, de a 69. hk-i ezred állományába még 3 db. T-34-es hk-i is tartozott. Kiképzési feladatok végrehajtására (Mivel a T-54/A hk-i 1 üző 3500 Ft volt, a T-34 hk-i-é csupán 1700 Ft) ezt a technikát az egész ezred harckocsizó alegységei kiképzésre, szakfoglalkozásokra folyamatosan használták.

A 69. hk. ezred állományában 3x22 + a parancsnoki harckocsi - összesen 67 db. harckocsi volt. Zászlóaljtorzs 1 db. M-61.mkp.-ral 3 db. tehergépkocsival (2 db. 130 Garant 1 db. Cs 350. tkg) 1 db. Lo 1800-as mentőgépkocsival rendelkezett.

1963. február 15.-én a 11. harckocsi-hadosztály magas beosztású parancsnokok fogadására készült. A Varsói Szerződés Fegyveres erőinek Főparancsnoka és a Honvédelmi Miniszter, valamint a VKF. beosztottai, a szovjetvendégek ünnepi fogadására készültek. Az ezred állománya kimenő öltözetben várt az ünnepély megkezdésére. (Az ünnepi állománygyűlés, majd az azt követő fogadás február 23.-a Vörös Hadsereg megalakulásának évfordulója alkalmából történt.)

Főparancsnok megérkezése után a 69. harckocsi-ezred parancsnokát Kozsel alezredest megkérdezte Grecskó marsall a Varsói Szerződés Főparancsnoka, hogy a harckocsi ezred mennyi időn belül képes elhagyni a laktanyát. Kozsel alezredes az ezred parancsnoka jelentette a kidolgozott időnormákat.

A marsall a HM. miniszteren és ellenőrző csoportján keresztül elrendelte a teljes harckészültség végrehajtását, a tartalék harckészültségi körlet (Asszonytő) elfoglalásával ellenőrzés céljából. Ekkor az egység ügyeletes tisztje a színház-terembe várakozó kimenő öltözetbe öltözött az ünnepségre készülő személyi állományt riasztotta.

A riadót hitetlenkedve fogadta az állomány. Így csupán a tároló helyeken való felsorakozásra és a létszám ellenőrzésre gondolva, sokan a kimenő ruhá-

ra szerelő ruhát húztunk. Feszés időnormák így is csak részben teljesültek. Telephelyre leérkezve érte az állományt az igazi meglepetés, a harckocsiból február 13-án éjjel, tekintettel az akkori időjárási viszonyokra -18–22 °C hőmérsékletre, az akkumulátorokat ki kellett szerelni és egy beton aljzatú fűtetltároló helyiségbe elhelyezni. Így az előmelegítést csak kézi hajtással lehetett megkezdni. Az akkumulátor harckocsizhoz szállítása kézi, fizikai erővel történt.

1 db harckocsi akkumulátor súlya 64 kg és egy harckocsiban 4 db-ra volt szükség, így érthető, hogy minden egyes katona az akkumulátor szállításával foglalkozott. A káoszt növelte, hogy a kezelőszemélyzet sem volt meg hiánytalanul. (A helyettesítések nem voltak megszervezve, de nem is lett volna kikkel helyettesíteni).

A harckocsi motorok még kombinált indítással is nehezen indultak. Telephely elhagyás szervezetlenül nem aleggység kötelékében történt. A zárolt telephely építés alatt állt és a harckocsik elé lerakott közúzálék, felhalmozva, összefagyva, akadályozta a tárolóhelyről való sima kiállást. Az akadályt a harckocsik leküzdötték, de a csővázra épült színek tartószerkezete gyakran megsérült. Az akkumulátor és légpalack lemerülése miatt nem indítható harckocsikat a szemléző tábornokok előtt a 3 db. T-34-es harckocsival vontattuk be. Behúzatással indítottunk.

A T-34-es-ben nem volt előmelegítő meleg, olaj és meleg víz feltöltése után próbáltunk meg indítani. A helyzetet bonyolította, hogy a T-34-esek az előző napon és éjszaka foglalkozáson voltak és a foglalkozásról reggel érkeztek be a tároló helyre. A telephelyen történtek értékelése, a nagy igyekezetünk ellenére is kritikán aluli volt. Az ezred teljes állománya a hadosztálytörzs operatív csoport irányításával 100 km-es menetet hajtott végre téli viszonyok között. Tata - Tatabánya - Csákvár - Lovasberény - Sárbogárd menetvonalon, 1 harckocsi századát vasúti szállítással kellett a Bakonyba szállítani és vissza a helyőrségbe.

Visszaérkezve rövid időt határoztak meg az ezred rendeltetésének megfelelő visszaállítására. Karbantartások feltöltések, javítások, terület rendezés nappal-éjjel és hétvégeken is szünet nélkül folyt. Személyi állomány egy része fagyási sérüléseket szenvedett. Főleg a harckocsivezetőknél volt gyakori kéz-, láb- és az arcfagyások. Az élelemmel való ellátás sem volt megfelelő.

Az ezred állományát a harckészültségi feladat váratlanul érte. Ez volt a legendás „Grecksó-féle” gyakorlat, melyet a különböző értékeléseken sokszor visszahallott a tiszt-tiszthelyettesi állomány és figyelmeztetőül szolgált a később bevonult katonaállomány részére is.

Feladat értékelését Bérces vezérőrnagy és a magasabb egység törzse, teljes részletességgel aleggység szintig elvégezte és a feladatokat a kiképzés és HKSz. fenntartása mellett meghatározta.

1963. február végén a HM.VKF. 11. harcokosi hadosztály törzsének vezetésével ellenőrzés céljából, harcászati feladatot rendelt el a 69-ik HK.E. teljes állománya részére. A váratlanságból kijutott 3. HK.zászlóaljnak is. A zászlóalj a kiképzési tervnek megfelelően, harcászati gyakorlatot hajtottak végre, Tatától kb. 20 km távolságra. A harckészültségi feladat elrendeléséről éjjel 01.30-kor értesült a zászlóalj parancsnoka Józsa Mihály százados. A zászlóalj zárolt technikai eszközeit alkalmi vezetők az ezredtörzstagjai hozták ki a laktanyából és a gyakorlat folyamán adták át a szervezetszerű állománynak. A gyakorlatot téli

viszonyok között havas, jeges út és terepviszonyok között teljesítette az állomány, szinte emberfeletti megpróbáltatásokkal. Összértékelése „Megfelelő” lett.

A Harckocsi Ezred minőségi változáson ment át. Tovább épültek a technikai eszközök tároló helyei. HKSZ. körletek kijelölése, begyakorlások kiképzési és központi feladatok. Új technikai eszközökre való átképzések.

Az MN.VKF. 001000/63.sz. intézkedése alapján a 69. harcokosi Ezred a 9. gépkocsizó-lövészadosztály állományában került Tatától Nagyatádra díszlokált át.



A Nagyatádra elvonulóállomány ünnepélyes búcsúztatása 1963. augusztus (Bérczes vezérőrnagy, Toma József főhadnagy, Tihanyi Mihály főhadnagy, Bódi András százados, Dobos József százados).

A diszlokálással egy időben az MN. 7818 pf. számot kapta, és az MN. 7203 alárendeltségébe került. A Hadosztály Parancsnokság és törzse Kaposváron állomásozott.

1963. július 21-én Kálóczi vezérőrnagy 5. HDS. Parancsnoka tiszti gyűlést rendelt el és ismertette a fent említett intézkedést. A kijelölt új helyőrséget – ez volt Nagyatád – az akkori viszonyoknak megfelelően minden katonának el kellett foglalni, nem lehetett különböző kifogásokkal élni. Megkezdődött a szervezés. Előkészítő csoport érkezett Nagyatádra, illetve szervezte meg 8 katona vonattal a Nagyatádra történő átdiszlokálást. Berakó vasútállomás Tata. Kirakó vasútállomás Somogyszob volt. Somogyszob és Nagyatád közötti vasúti pályát meg kellett erősíteni, mert a nehéztechnikával terhelt vasúti szerelvényt nem bírta el az akkori vasúti sínpálya.

A harcokosi-ezred elhelyezése a Budai Nagy Antal laktanyában történt, az IV-V. legénységi épületekben. Személyi állomány az akkori körülményeknek megfelelt. A technikai eszközök ideiglenes tárolóhelyek kialakítása állandó jelleggel folyt. Az Ezred T-54/A típusú közepes harcokcsival történő feltöltése folyamatos volt. Az ingoványos területen a MÁV-tól igényelt beton-talpfát használtuk a harcokcsik futóművei alá. Zárt fedett, színek nem voltak. A kisajátítások megkezdődtek. Központi építkezés folytatódott, mivel a nagyatádi laktanya is csak egy alakulat befogadására, és elhelyezésére volt képes.

Saját erőből megkezdődött az üzemanyag tároló helyének kialakítása. A T-34-es harcokcsikkal folyamatosan bulldózerezéssel egyengettük a talajt.

Kiképző bázisok nem voltak. Kisajátítások megkezdődtek. Taranyi úton 3 tip. harcokcsi lőtér. Hókamalom és Berzence között a harcokcsi vezetési pálya és a mögöttes területen "Gógtanya" környékén harcászati gyakorló tér.

A Helyőrség parancsnokságot az MN 3335. Parancsnoka látta el, azaz a Lövész Ezred. A közös laktanyai elhelyezés sok kellemetlenség forrása lett az elkövetkezendő 23 év alatt, hogy néhányat említsek: az étkezéseket két váltásban kellett megszervezni és mindvégig fenntartani, mely magába vonta a második váltásban étkező Harcokosi Ered katonái ellátásnak minőségi romlását, a sokszor nem megfelelő higiéniai helyzetet (mosogatások minősége) a kiosztott adagok mennyisége és minősége, stb.

A Nagyatádra került Harcokosi Ezred parancsnoki állomány zömmel az Aradi utcai (kocka) épületek VI V. épületében és a Koch R. tiszti házakban lettek elhelyezve. Ebben az időben még csak ez a két kocka épület állt, a többiek építése gőzerővel folyt. Az épületek környékén utak még nem voltak az ide költözők még 1964-ben is sártengeren keresztül tudták megközelíteni a lakóépületeket.

Nagyatádot ebben az időben nem a fejlett kereskedelem jellemezte. Csatlátagok elhelyezkedése szinte lehetetlen volt. Szeptember elején a telephely építését szüneteltetni kellett, mert az egység állományából közel 400 fővel népgazdasági munkán kellett részt venni. Aminek következménye volt, a megfelelő létszámú parancsnoki állomány és gépjárművek biztosítása is. 1963. december 1-jével az ezred megkezdte a 64-es Kiképzési év feladatainak végrehajtását. Közben a parancsnoki állománynál változások kezdődtek, változott a politikai helyettes személye.

1964-es évben a kiképzési feladatainkat gyakorló bázisok hiányában más helyőrségekben pld. (Tapolca, Verpelét, Abasár) lévő gyakorló tereket biztosították.



*A harckocsi vezetési pályán Újdörögdön 1964.
(Laczkó László százados, Toma József, százados, Kádi Viktor százados).*

Parancsnoki állomány leterhelése átlagon felüli volt. A sorállomány jelentős része Borsod megyéből, Hajdú-Bihar, Szabolcs-Szatmár megyékből és a Budapest környékéről vonult be az alakulathoz, így a fent említett leterheltségek miatt csak igen-igen ritkán tudtak szabadságra menni a sorkatonák, (nem úgy mint ma).

A harcászati feladatok végrehajtása nehéz helyzet elé állította az egész személyi állományt. A különböző harcászati körletek technikával való elfoglalása az időjárás függvénye volt, mivel ebben az időben nem voltak kiépített utak. Karbantartó és javítóbázisaink nem voltak megfelelőek. A gép és harcjárművek mosását, karbantartását sok esetben vödörből, kefével igen környezet-szennyező módon végeztük, de csinálni kellett.

A gépjármű telephelyen átsott kutat építettünk az itt kiépült mosó is csak részben oldotta meg ezt a problémát. Az állomány minden szabadidőt a tárolóhelyek és kiképzési bázisok építésére fordította.

A technikai eszközeinknél a rendkívüli műszaki meghibásodások az erőfeszítéseink és megelőző tevékenységünk ellenére is magasak voltak. Az ezred vezetésében újabb változások történtek az EPK.TECH.H. és HTP.H személyében. Az év folyamán új T-54/B típusú harckocsik kerültek az egység állományába. Szervezési változással 3-3 szakaszos századok 10 db. harckocsira változtak, így összesen a 67 db harckocsi helyett a három harckocsi zászlóalj egyenként 31-31 db,+ ezred parancsnoki harckocsiból állt. A Harckocsi Ezred így összesen 94 db. harckocsival rendelkezett. A megváltozott technikai állományhoz Verpelétről Nagyatádra kerültek az ottani kiképző harckocsik, kiképző tiszthelyettesekkel együtt. (Ekkor került az alakulathoz Tamási Béla, Szabó Miklós, Tóth János, Ignác Sándor és mások.) 1964. szeptemberében újonnan avatott páncélos tisztek kerültek Nagyatádra. Németh Zsigmond, Bognár Gyula, Bódi Ferenc, Sidelszki Adorján. Balázs Lajos, Stadler Árpád és mások.

A 69. Harckocsi-Ezred 1965-ben a 2x1 éves kiképzési rendszerről áttért a 3x8 hónapos kiképzési rendszerre. Ezzel megnőtt a ténylegesen hadra fogható katonák aránya, intenzívebbé vált a kiképzés, nőtt a gyakorlatok és lövészetek száma a parancsnoki állomány leterheltsége is.

Megalakult a harckocsi vezetők képzését végző kiképző század, mely az egész hadosztály Gépesített lövész-ezredei részére képezte a harckocsi vezetőket. Az ezredtörzs vezetésében is változás történt, új ezredtörzsfőnök került kinevezésre. (Kiss Béla őrnagy)

Az év folyamán Tata állományából és Verpeléttől átvételre került 67 db. T-55/A hk-ik részben kezelőszemélyzettel együtt. Kiképzések, átképzések a hadosztályon belül az MN. 7203 PK.TECHN.H. közvetlen irányításával és az ezred technikai állományának bevonásával folyt. A módszertani bemutatók szinte egymást érték az alakulatnál.

Személyi változások is történtek EPK. valamint Pk.H és Pk.POL.H. személye is változott. Az ezred az 1965-ös kiképzési évben végrehajtotta 0065-ös parancsban meghatározott feladatokat, általában JÓ értékelést kapott.

Augusztus és szeptember hónapban felügyeleti szemlét kaptunk, melynek Összértékelése MEGFELELŐ lett.

1965. szeptember végén az ezred személyi állománya pk-i harckocsikkal a 9 gl.HO „PÁRDUK” gyakorlatán vett részt, az értékelése itt is „MEGFELELŐ” lett.

A géppisztolyos század a többi közvetlen alegységgel együtt a 01142/65. sz. MN 7203 Pk. intézkedése alapján 1966. 08. 01-től áttért a 3x8 hónapi új kiképzési rendszerre. (Vertetics Károly őrnagy parancsnoksága alatt.)

Az 5 HDS.Pk. 018 sz. kiképzési intézkedése alapján az ezredtörzs 1966. április 18-23-ig részt vett TAVASZ kétfokozatú parancsnoki és törzsvezetési gyakorlaton. MEGFELELŐ értékeléssel.

Az ezred 1967-ben két kiképzési időszakot fejezett be. 1966 december 1-én az ezred teljes állománya áttért az új kiképzési rendszerre. A harckocsi zászlóalj a harckocsivezető képző század, valamint a géppisztolyos század tovább folytatták a 8 hónapos kiképzést. A kiadott Összkövetelményi program, valamint egyéb intézkedések alapján. A hadsereg törzs kiképzési osztálya 1967. 07. 21-én bizottsági ellenőrzést hajtott végre, melynek értékelése megfelelő és jó volt.

A hk. vezetőképző szd. a 10 sz. hk. vezetési gyakorlatot (ez a víz alatti vezetés) mind két időszakban „KIVÁLÓ” eredménnyel hajtotta végre.

A technikai törzs 1967. 07. 31-től 08. 05-ig az 5 HDS. Technikai osztálya által vezetett „KALAPÁCS” módszertani gyakorlaton „megfelelő” értékelést kapott.

A HK.E-nél megkezdődött az új Csehszlovák gyártmányú T-55/A közepes harckocsi rendszerbe állítása. A meglévő harcjárműveket a gl. ezredek alárendeltségében lévő harckocsi zászlóaljok feltöltésére adtuk át. Szállító és egyéb rendeltetésű gépjárművekkel való feltöltés is folyamatosan történt, az új állomány táblának megfelelően.

A csapatépítkezés keretében folyamatos volt a kiképzési bázisok, a lőtér, harckocsi vezetési pálya és a kislőtér építése. Az időközben megjelenő új Összkövetelményi program által előírt módosítások, új elemek beépítése is folyamatos volt.

Csak példaképpen megemlítve az ipari vágány és vasúti rakodóhelyek kialakítása után a III. típusú harckocsi lőtér 3 db kifutó út megépítésében több mint 100 vagonon felüli kohósalak beépítése volt szükséges, ez a Dunai Vasmű nagyolvasztóiból került ideszállításra.

Kirakodást emberfeletti munkával, kézi erővel végeztük. A kirakás ideje nem volt tervezhető, mivel az mindig a vasúti szállítások függvénye volt,

így állandóan készütségbe kellett lenni, mivel bármikor érkezett a vagon annak a kipakolását maradéktalanul meg kellett kezdenünk. Egy-egy darab mozgatása sok esetben 4-5 embert is igénybe vett. A kiszállítást végző Csepel. 344. terepjáró gk.-nál az igénybevételek befejezése után 31 db. rakfelületet kellett részben vagy teljes egészében kicserélni. Az intézkedések szigorúak voltak, és sokszor az emberi tűrőképesség felső határát súrolták. Még ebben az időben sem maradhattak el kiképzési feladatok, így nem csoda, ha a minőség nem egyszer az elvárhatóság szintje alatt maradt.

Az ezred 1968. június 30-án befejezte a kiképzési időszakot. A kiképzési időszakban a 3. Hk.z. MN. szintű módszertani bemutató harcászati foglalkozást és gyakorlatot hajtott végre, a Kalocsa melletti Csornai vízi bázison és környékén. A harcászati gyakorlat tárgya a hk.z. harca előrevetett osztagban majd a támadás kifejlesztése, vízi akadály víz alatt történő leküzdésével, – partot érés után – találkozóharc megvívása lövész és szakalegységekkel együttműködve.

A gyakorlat során a Magyar TV-1 is közvetített egy-egy mozzanatot, ez nagy elismerés volt az ezred és a katonák életében. A módszertani bemutató kiemelkedő része volt a T-55/A közepes harcokocsik víz alatti akadály leküzdése után, megállás nélkül (hermetizálás megszüntetése) a levegő csövet menetközben ledobálva, löveg és géppuska záró tömitések lelövésével folytatták támadásukat “harcukat”, vegyileg szennyezett terepen. A gyakorlaton felhasznált vegyi anyag éles anyag volt, igaz, hogy csökkentett koncentrációjú, mellyel a harcokocsikat lepermetezték, így a vegyi mentesítés nem gyakorlat volt! A fokozott biztonsági rendszabályok többnapos begyakorlása ellenére is a mentesítés végén kettő fő sorkatonát kórházba kellett szállítani megfigyelésre. A zászlóalj harcászati gyakorlata az 5. hadsereg parancsnok-helyettes értékelése szerint először a Magyar Néphadseregben „KIVÁLÓ” értékelést kapott.

ZPK. Orosz István őrnagy ZPK.POL.H. Csókás János őrnagy Z.TÖF. Király József százados, ZPK.TECHN.H. Toma József százados volt.

Feladat elismerését dicséretekkel, jutalmakkal és előléptetésekkel ismerték el.

1968. július 1-én kezdődött kiképzési időszak sajátossága volt, hogy az alapkiképzést csak az I. időszakos állománnyal hajtottuk végre, mivel a II. és III. időszakos állomány ez időben az „Egri Csillagok” című film forgatásán vett részt, valamint bázisépítő feladatot hajtott végre.

1968. július 15-től október 12-ig HM. Felügyeleti Szemlét kaptunk, melynek értékelése „MEGFELELŐ” volt.

Az ezred 1969. február hónapban, valamint az azt követő kiképzési időszakot október hónapban befejezte. Az időszakok sajátosságai voltak, a harc-

készültségi feladatok fenntartása mellett a II–III. időszakos állománynak 50 % kiképzése, valamint a bázis illetve csapatépítkezési feladatok folytatása. A HO. törzse átfogó bizottsági ellenőrzést hajtott végre. Megfelelő eredménnyel.

A kiképzési időszakban a hk. vezetőképző szd. a 10 sz. hk. vezetési (víz alatti) gyakorlatot „KIVÁLÓ” eredménnyel hajtotta végre. A gyakorlatot Nagyatád város vezetői és a meghívott vendégek is megtekintették. A látotakról elismeréssel nyilatkoztak, az eredményesség nagy mértékben növelte a katonák elismerését és tovább javította a város lakóival a már addig is meglévő jó kapcsolatot.

1969. november 30.-án 10.00 órakor Nagyatádon a helyőrség I. időszakos állománya ünnepélyes Katonai esküt tett, az akkori Piac tér területén.

Ebben az időben a hadsereg tevékenységének szerves részét képezte a népgazdasági munka. Szállító eszközök, pl. Csepel 344 terepjáró. gk., Zil 157. de később D-566 típusú összkerék meghajtású gépkocsik is részt vettek. Az igénybevétel nehézségi fokát és a gépjárművek leterheltségét a mindenkori időjárás határozta meg. Volt olyan időszak, amikor a Szigetvári ÁG répa földjéről a sár miatt 2-3 erőgép tudta csak kivontatni a megpakolt tehergépkocsikat.

A szállító gépkocsikat gyakran 1 és 1,2 x-es túlterheléssel üzemeltettük. A gépjárművek leürítése a MÁV. különböző tároló helyén ugyan géppel történtek, ami sok esetben rendkívüli műszaki meghibásodásokat idézett elő. (a rakodó gépek letépték az oldalmagasítókat, oldalfalakat). A technikai kiszolgálások, napi karbantartás, műszaki szemlék, olajcserék a szervezés és sok éves tapasztalatok ellenére is a végrehajtásban sok hiányosság merült fel. A parancsnoki állomány leterheltsége, de nem utolsósorban a katonák fegyelmi helyzete is lényegesen romlott. A munkán lévő állományé azért mert a laktnyától távol az ország minden részében Kazincbarciktól Mezőhegyesig sokszor 15-20 munkahelyen is dolgoztak. Az itthon maradott állomány szolgálati leterheltsége a többszörösére nőtt, oly annyira, hogy jó néhány 24 órás szolgálatnál még ideiglenesen őrhelyek is kerültek leszerelésre. Így a katonai rendszabályok, és a napi élet sérült. Mindezek negatívan befolyásolták a fegyelmi helyzetet.

Technikai biztosítást, sok esetben az alakulatnak kellett megoldani. (Pl. fődarab meghibásodásánál, nem a fődarabot cseréltük, hanem az egész gépkocsit csereként kellett biztosítani.) A népgazdasági feladatról visszaérkezve több napos javításokkal nem egyszer túlmunkával kellett a javítást és a szükséges festést megoldani, annak érdekében, hogy a hadrafoghatóság és a technika rendszerbe tartása biztosított legyen. A helyreállítási munkálatok szükségességét az elöljáróink elismerték, azonban szinte mindig rövid határidővel és

túlzott követelményekkel „segítették” az amúgy is túlfeszített munkánkat. Ez nagyban hozzájárult az egész személyi állomány hangulatának romlásához.

Az ezred a kiképzési időszakot a felsorolt negatívumok ellenére 1970. június hónapban eredményesen befejezte. Az új kiképzési időszakra a hármas feladat szabása és végrehajtása volt jellemző. Ezen belül a fő feladat a közelgő „FEGYVERBARÁTSÁG” gyakorlatra való felkészülést jelentette. Ezen túlmenően az I. időszakos állomány kiképzési programját 100 %-osan végre kellett hajtani, míg a II–III. időszakos állomány csökkentett kiképzési program alapján végezte tevékenységét.

A meghatározott kiképzési feladatok mellett a harckészültségi és „M” feladataink naprakészességét biztosítani kellett a hadrafoghatóság fenntartása mellett. Természetesen folytatódtak a csapat és bázisépítési feladatok is. Az év folyamán az ezredhez egyszer történt újonc bevonulás. Az első időszakos állomány 1970. augusztus 2-án a nagyatádi Piac téren katonai esküt tett, melyre gondolom még ma is sokan emlékeznek. Minden erőnkkel az előttünk álló Fegyverbarátság gyakorlatra készültünk, melyet az akkori NDK területén a Varsói Szerződés többi tagjainak csapataival és törzseivel együtt hajtottunk végre.

Az első harckocsi zászlóalj Összefegyvernemi szakalegységekkel, légideszanttal együttműködve támadó harctevékenységet hajtott végre, az előírt kiképzési feladatnak megfelelően.

A felkészülést és begyakorlást az 5. hadsereg parancsnok és törzse vezette külön intézkedés alapján. A begyakorlás és a felkészülés a Bakony különböző pontjain történt, mely az elgondolások szerint hasonlított az NDK gyakorló teréhez. Mely azonban csak részben sikerült.

Az ellenőrzések megszorodtak. A technika felkészítése nem egyszer ember feletti erőfeszítéseket kívánt a résztvevő állomány minden tagjától. Jellemző volt például, hogy minden harckocsit újra kellett festeni. (még a gyárból érkezőket is). Színeltérés elvileg nem lehetett volna, de mivel a központi-lag biztosított

festékanyag gyakran elfogyott, így a legnagyobb erőfeszítés ellenére is maradt színeltérés.

A gyakorlat területére történő kiszállítás vasúton történt, az akkori NDK területén lévő „ALTERGRAVO” gyakorlótér területére. Berendezkedés tábori viszonyok között történt. 7 Nemzet harckocsi zászlóaljai egy vonalban helyezkedtek el. A mi harckocsi zászlóaljunk a dísztribünnel szemben hajtott végre harcászati feladatát.

A helyszínen is többször gyakoroltunk, mire elérkezett a bemutató napja. A gyakorlat jelentőségére jellemző volt, hogy a gyakorlat vezetője a Var-

sói Szerződés főparancsnoka, helyettese pedig az akkori NDK Honvédelmi Minisztere volt. A gyakorlat konkrét időpontja 1970. október 17-e volt. Az időjárási viszonyok rendkívül változóak voltak az egész felkészülési idő alatt, így a végrehajtás napján is sűrű köd akadályozta a feladat végrehajtását. Sokszor a látótávolság az 1 métert sem érte el. A gyakorlat dinamikájának megfelelően a rossz idő ellenére a szárazföldi csapatok időben elfoglalták a megindulási terepszakaszt. Az előbb említett rossz látási viszonyok miatt a légideszant tevékenységére kijelölt Bolgár szakalegység ledobására nem került sor, különböző okok miatt. A rossz látási viszonyok ellenére a Szovjet hadsereg légideszant szakalegysége hajtotta végre az ugrási, és a harcászati feladatokat minden baleset nélkül.

Az ezred részére megszabott kiképzési feladatokat „MEGFELELŐRE” a „FEGYVERBARÁTSÁG” gyakorlatot „JÓ” eredménnyel hajtotta végre. Az ezred akkori parancsnoka Básti Gyula alezredes volt, később ezredes. Zászlóalj Törzsfőnöke Zombori István őrnagy, a zászlóalj politikai helyettese Nagy Elek alezredes, a törzsfőnöke Tihanyi Mihály százados, míg a technikai helyettesi teendőket Toma József százados látta el.

Jellemző volt a Fegyverbarátság gyakorlatra, hogy a gyakorlat végrehajtását követő díszszemlére, melyet Magdeburgban hajtottunk végre, külön egy komplett harcokcsi zászlóalj lett kijelölve. Ennek a zászlóaljnak Pomázi Károly őrnagy volt a parancsnoka. A zászlóalj törzsfőnöki teendőket Bódi Ferenc százados látta el, Politikai helyettes Torják Vince őrnagy, míg a zászlóalj technikai helyettese Kovács József százados volt. Az úgynevezett Magdeburgi táborban, mely Magdeburg régi repülőtéren lett elhelyezve a harcokcsizókön kívül részt vettek Pécsről tűzerek, Ercsiből műszakiak és különböző szakalegységek. Természetesen az együttműködésben részt vettek külföldi (Varsó szerződés tagállamainak törzsei is). Jellemző volt a felkészülésre, hogy a kiszállítás Magdeburgba 8 katonavonattal történt, és a berakodások zöme a Csurgói vasútállomáson zajlott le. A harcokcsizók részére, illetve a díszszemléln résztvevők részére minden nap volt gyakorlás Magdeburg kijelölt területén, majd az utolsó 2-3 gyakorlás valóban a főtéren zajlott le, ahol a díszszemle idején a harcokcsik négy soros oszlopmenetben vonultak el a tribün előtt, majd a dísztér elhagyása után a német rendőrök forgalomszabályzása mellett hármassal, kettes, majd egyes oszlopba soroltak, és jellemző volt a makadám úton tíz-tizenöt kilométeres sebesség, mely azt gondolom felejthetetlen élmény volt a harcokcsivezetőknek és a kezelőszemélyzetnek egyaránt.

A táborba történő beérkezés után természetesen azonnal megkezdődött a karbantartás, technikai kiszolgálás, és még a főszemlélők által meghatáro-

zott különböző jelzések színezések, felfestések is. Így teltek el a felkészülés napjai, természetesen az együttműködő törzsekkel meg volt a kapcsolat, jó néhány közös rendezvényen vettünk részt, úgy a tábor területén, mint Magdeburg különböző üzemében. Ezeket a rendezvényeket a Párt és KISZ-szervezetek szervezték és vezették. Soha el nem felejthető érzés volt, amikor a díszszemle napján a rádió egyenes adásban közvetítette a díszszemle eseményeit a tábor területén maradóknak lélegzet visszafojtva hallgatták az eseményeket és csak akkor tudtak igazán fellélegezni, amikor a harcok és a többi felvonuló technikai eszközök problémamentesen elhagyták a díszteret. Úgy gondolom, hogy ez felejthetetlen élmény volt Kovács József százados (Öcsike), Torják Vince őrnagy és mindazok részére akik nem vehettek részt magán a felvonuláson, viszont a felkészítésben és az esetleges mentési feladatokban oroszlán részük lett volna. Szerencsére erre a tevékenységünkre nem volt szükség, de ez így volt jó, azaz nem történt semmi rendkívüli dolog.

A munkák elismerését nemzetközileg is több magas kitüntetéssel és egyéb módon jutalmazták.

A nemzetközi gyakorlatról visszaérkezve és a szó jó értelmében megdicsőülve természetesen tovább folytatódtak az előre meghatározott kiképzési feladatok.

A bekövetkezett rendkívül kemény és hideg tél tovább erősítette a katonák és a polgári lakosság közötti addig is jó kapcsolatot, mivel a rendkívüli téli viszonyok között, hóakadályok és egyéb nehéz körülmények miatt a város és más környékbeli települések segítségével az alakulat kijelölt részlegei és technikai eszközei elismerésre méltó segítséget nyújtottak. Kenyér, élelmiszer és más anyagok szállítása az elzárt településekre, vagy éppen orvoshoz, kórházba szállítást, lánctalpas eszközökkel nem egyszer harcokcsival kellett megoldani.

A 60-as évek elejével kezdődött, s egyre gyakoribbá vált a különféle katonai párt vagy állami küldöttségek látogatása. Eleinte inkább csak a nagyobb gyakorlatokon, később a laktanyában, illetve a közeli gyakorlótereken (lőgyakorlat, harcászati, harcokcsi vezetési gyakorlatok bemutatásával).

Az évek folyamán változtak az Összkövetelményi programok, ez maga után vonta a harcászati szabályzat, lövészeti szabályzat, és a vezetési szabályzat módosítását és más utasítások újbóli kiadását.

Az új követelményekhez szükséges átépítéseket, bázisépítés keretében saját erőből kellett megoldani. A kiképzési időszakok megkezdése előtt a hadosztályparancsnokság különböző szintű módszertani bemutatókat szervezett, melynek levezetésére szinte kivétel nélkül Nagyátadon került sor.

Parancsnoki és szakágak továbbképzései, és felkészítései is folyamatosan történtek. Az állomány leterheltsége megközelítette az emberi tűrőképesség határát.

1971-ben az ezred két kiképzési időszakot fejezett be.

Az 1971-től a KISZ. KB. a Magyar Néphadsereg pártszervezetei és ifjúsági szervezetei részére a Szocialista versenymozgalom keretein belül meghirdette azokat a célkitűzéseket, melyek elősegítették a magasabb szintű követelmények a hazafias nevelés, katona fiatalok kulturális nevelésének megvalósítását. A versenymozgalomba a Magyar Néphadsereg minden egysége, alegysége benevezett. Az értékelést évente kijelölt bizottság végezte. Ennek keretében a 69. Harckocsi Ezred folyamatosan egymást követően három alkalommal nyerte el a legmagasabb jutalmat, a "VÖRÖS VÁNDORZÁSZLÓT".

1974-től véglegesen elnyertük a vándorzászlót, amely az ezred jelképe vált. Ma is tisztelettel és elismeréssel gondolok az ezred akkori állományának helytállására, amivel hozzájárultak az elismeréshez. Az egység részére a zászló átadása ünnepélyes keretek között, a város vezetőinek és meghívott társadalmi szervek képviselőinek jelenlétében történt meg. Ezt követően minden ünnepélyes katonai eseményen két zászló előtt vonult el a 69. Harckocsi Ezred személyi állománya. Meg kell még említeni, hogy 1972. őszén az utolsó 2 db. T-55/A közepes harckocsi érkezett a Harckocsi Ezred részére, melyet a KGST. keretében Csehszlovák Szocialista Köztársaság ipari üzemében gyártottak. Alvázzámaik 4437, 4438, az utóbbi harckocsi az országban abból a sorozatból a 300. volt. Így jubileumi harckocsi lett. Besorolása 2. harckocsi zászlóalj 5. századába történt. Átadása ünnepélyes keretek között az alakulóterén felsorakozott személyi állomány előtt történt. Kezelőszemélyzetét az ezred élenjáró, illetve kiváló katonái közül jelölték ki. Felszámolásnál az MN. Páncélos Gépjármű Technikai Szolgálat Főnökség intézkedése alapján a Szombathelyi alakulathoz került. További sorsáról nem tudunk.

1972. 02. 28-án megkezdett kiképző időszak főfeladatát a HM. Felügyeleti Szemle előkészítése, az arra történő felkészülés képezte.

A harcászati és mozgósítási feladatok naprakészségének biztosítása mellett a kiképzést kellett eredményesen végrehajtani.

Az időszak folyamán a HM. Felügyeleti Szemle felmérő ellenőrzései az alábbiak voltak.

1./ A kiképzés menetében – a kiképzés tervezése, az ezredparancsnoki csoport továbbképzése, az I. időszakos állomány vizsgáztatása, harckocsi, szakasz harcászati lögyakorlatok, az I. időszakos harckocsi vezetői állományból 3 sz.hk. vez. gyak.-a és végül a Felderítő szakszolgálat éles lögyakorlata, és a HM szervei által ellenőrzött harckocsi zászlóalj éles lögyakorlatai voltak.

2./ A kiképzés menetén belül ellenőrzésre kerültek a különböző harc-készültségi és mozgósítási tervek, a kiképző bázisok állapota, az ügyviteli fe-gyelem, a titokvédelem és ellenőrizték a technikai eszközök hadrafoghatósá-gát is. Ezen túlmenően ellenőrizték a hadtáp szolgálat anyagi gazdálkodását, a tervezést, a fegyverzetet teljeskörűleg, illetve pénzügyi, híradó, vegyvéd-elmi és szakszolgálatokat a gép és harcjármű javító alegységeket.

3./ Végül külön terv szerint került ellenőrzésre a kiképzés színvonala és az ezred HKSZ-es. M. feladatának végrehajtása, harcászati gyakorlattal egy-bekötve. A fentiek alapján az ezred 1971. szept. 20- október 10-ig HM. Fel-ügyeleti Szemlét kapott. Az értékelés részletesen központilag meghatározott szempontok alapján történt. Az ezred összességében "MEGFELELŐ" értéke-léssel zárta az ellenőrzést.

1972-ben a 3. harcokosi zászlóalj kiképzési feladatok végrehajtására tért át. A zászlóalj képezte a hadosztály állományába szervezett gépkocsizó lövészezred harcokocsizó zászlóaljai részére a sor harcokosi - parancsnokokat és harcokosi- vezetőket. Ebben az évben a katonai szolgálat ideje kettő évről 18. hónapra módosult. Így a megváltozott kiképzési követelményeket és fel-adatokat 3x6 hónap alatt hajtottuk végre.

Csapat építkezések, gépjármű telephely, javítóműhely és hk-i mosóépi-tés tovább folytatódott. A harcokosi vezetési pályára és harcászati gyakorló-térre a lánctalpas harcjárműveket közúton (trélerral) lehetett kiszállítani. A harc-készültség ellenőrzésénél a laktanya talpon való elhagyása az időjárás függvénye volt (csak jeges, havas úton mehettünk a közutakon). Ezért a III tip. harcokosi lőtér jobb oldali kifutója meghosszabbításra került, az út me-gerősítését zúzott kővel és egyéb törmelék anyaggal végeztük. A Hóka Malmi Rinya patakon egy gázló megépítésére került sor. Kialakítottuk a lőtéren ke-resztül vezető hadiutat, melyet sokan a vizes erdőn keresztüli útnak neveztek. A katonák itt sokszor gyakorolhatták a vontatás és önvontatás különböző for-télyait. Valójában ez a hadiút vezetett a Hókai harcokosi és gépkocsi vezetési pályára.

A fenti feladatok többletmunkát, nagyobb leterhelést jelentettek az egész személyi állomány részére. A népgazdasági munkákon végzett felada-tok tovább növelték - elsősorban a hivatásos állomány leterheltségét. A sorál-lományú katonák a népgazdasági munkálatok idején részben mentesültek a feszes laktanyai élet alól, természetesen növelte a mozgásterüket, hogy civi-lekkel és civilek között dolgozhattak, sőt munkavégzésük arányában jelentős pénzösszeghez is jutottak.

A fent említett népgazdasági munka természetesen másképp érintette a hivatásos állományt, akik nemegyszer hónapokon át távol voltak a helyőrség-

üktől, családjuktól. Arról nem is beszélve, hogy a fegyelem, a kiképzettség fokára, a gépjárművek hadrafoghatóságára ez milyen kihatással volt.

Az ilyen feladatok végeztével az ezred és az alegységek vezetőinek sokat kellett tenni azért, hogy az ezred visszanyerje harckészültségi szintjét. Képes legyen alaprendeltetésének megfelelni. Rendszerint kevés idő maradt erre, mert következtek az újabb kiképzési feladatok és az azt követő különböző szintű gyakorlatok. Az ezred - azonnali készenlétű alakulat volt - minden évben gyakorlatot kellett végrehajtania. Különböző állománnyal, de minden alkalommal Összefegyvernemi egységekkel együttműködve.

A 70-es évek gyakorlatai már rendre együttműködési gyakorlatok voltak a Varsói Szerződés és törzsei, hadseregei között.

Alapkiképzés befejezése után az ezred fő feladata a hadosztály gyakorlatra való felkészülés volt. A felkészülés során végrehajtásra kerültek mindazon általános és szakkiképzési feladatok, amelyek mind az egyéni, mind a kötelékszint eredményes részvétel feltételeit jelentették.



1974 telén a Bakonyban (Gyüre János alezredes, Bódi Ferenc százados)

Az ezred 1974. 12. 14-től 22-ig a „CSOBÁNC 74” teli gyakorlaton vett részt MEGFELELŐ értékelést kapott.

Technikai fejlesztések során megépült az új Javítóműhely, mely magában foglalta az összevont-technikai szolgálat követelményének megfelelő javító és technikai kiszolgáló helyeket. Kiépült a zártrendszerű technikai kiszolgálás. Forróvizés (Termo Blicz) mosóberendezés. Napi igénybevétel utáni kiszolgálást, karbantartást nagyban segítette a tervszerű megelőző karbantartás bevezetése és az új diagnosztikai eszközök (műszeres ellenőrzések) Ezek a műveletek már megfeleltek a környezetvédelmi előírásoknak.

Az év során megépült a harckocsi mosó, mely egyedülálló volt ebben az időben. A sok

problémával, műszaki hiányosságaival együtt is előre lépés volt a korábbi időkhöz képest. Sajnos a harcjárművek műszaki állapota sem volt mindig megfelelő. A görgős futómű mosókat a durva szikla darabok és a kimosott hordalékanyag gyakran megromlalta, így használhatatlanná vált. Ez sok katonának örök emlék maradt, a harckocsi mosóból több tonnányi bakonyi kőzúzalék és más törmelék kézi erővel való kirakása és annak elszállítása.

1975-ben az ezred befejezett egy kétéves kiképzési ciklust és november 01-ével megkezdett egy új kétéves kiképzési ciklust, melyet a hadosztály parancsnok 0076. sz. kiképzési intézkedése alapján, valamint a „VELENCE”-3, intézkedés figyelembevételével tervezett és szervezett meg az ezred vezetése.

A befejezett kétéves kiképzési ciklus III időszakában az MN. Kiképzési Főfelügyelőség május 19-23-ig ellenőrzést hajtott végre az ezrednél, melyen az ezred „MEGFELELŐ” eredményt ért el.

Az 5. hadsereg parancsnok által átfogó bizottsági ellenőrzésre került 1975. június 16-20-ig terjedő időben. Összértékelés MEGFELELŐ volt.

Az új kiképzési időszak főfeladatai a HM. felügyeleti szemlére való felkészülés, ezen belül az ezred és hadosztály gyakorlatok eredményes végrehajtása volt. Fel kellett készíteni a téli időszakra a harc és gépjármű technikai eszközeinket részt kellett venni a népgazdasági munkákon. Ezzel egyidőben tovább folytatódott az üzemanyag-szállító gépkocsik és az ellátó század, valamint kiképző harckocsik telephelyének építése. Megépítésre került a kislőtér bekötő útja is.

Az ezred az első kiképzési időszak eredményes befejezése után 1977. 07. 01-jével megkezdte a második kiképzési időszakot. Nagyon alapos átgondolt tervező-szervező munkára, magas követelmény támasztásra volt szükség a sokrétű feladat eredményes megoldásához.

A korábban említett géppisztolyos század és kiképzőszázad (korábban: iskolaszázad) megszűnt. Ezzel egyidejűleg a 3. zászlóalj átstruktúrázták kiképző zászlóaljjá. A gyakorlatban ez azt jelentette, hogy a zászlóalj M. kategóriába került. (Vagyis, csak bizonyos harcászati fokozatok elrendelésekor került az állomány teljes egészében feltöltésre.) A zászlóalj rendelkezett a haditechnikai és gépjármű-állománnyal, a szükséges fegyverzetrel, anyagi készletei bizonyos szintre fel voltak töltve a parancsnoki állomány egy része azonban hanyzott.

A zászlóalj egyidejűleg átvette a korábbi kiképzőszázad feladatát.

Az év folyamán a különböző szintű „segítő” ellenőrzések szinte állandósultak és sok időt vontak el a tényleges feladatoktól.

Az év folyamán a HM. Felügyeleti Szemle felmérő ellenőrzései jó és megfelelő, a harcászati gyakorlat értékelés: megfelelő lett. A fegyverzet és

technikai állapot JÓ. A hadtáp gazdálkodás és anyagellátás szintén JÓ. értékelést kapott.

1977-79-es kiképzési feladatokat a FERTŐD-1. intézkedés figyelembevételével terveztük meg. 1978-ban a harcokocsiszázadok 3. szakaszait ismét visszazállították, így egy harcokocsiszázad állományába újra 10 db. T-55-ös harcokcsi került szervezésre.

Új fejezet volt nem csak az ezred, hanem az egész laktanya életében, hogy 1978. január 1-ével megkezdte működését az összevont laktanya-hadtáp- szolgálat és kísérletképp az összevont technikai szolgálat is. Hihetetlen mértékben megnövelte az adminisztrációt. (A be nem töltött beosztásokról is részletes időelszámolást kellett vezetni.) Ez persze szintén plusz időt emésztett fel.

Az állomány bevonulásakor részletesen felmérték, hogy a bevonuló állomány milyen polgári foglalkozással rendelkezik és megkezdődtek a központi vezénylések. Így folyamatosan kellett helyettesíteni. Az MN Erdő és Vadgazdaság Kaszópusztai erdészetéhez állandó jelleggel 2-3 UAZ-469 tj.gk. volt vezényelve a szervezet szerű vezetőkkel együtt. A fokozott igénybevétel ellenére is az éves kilométer és üzemóra keret túllépésénél az év végén igazoló jelentést kellett írni és mellékelni, hogy az miért történhetett. Könnyű belátni, hogy a vendég vadászokat a legkevésbé sem érdekelte az alakulat ezen problémája.

A munka és kiképzési tempó sajnos egy mindmáig emlékezetes eseménnyel is szolgált, nevezetesen 1979 július 5-ről 6-ra virradó éjszaka pontosabban 00. óra 15 perckor a löszerraktár egyik barakkjában robbanás történt.

A robbanás Nagyatád városában nagy riadalmat okozott a valós okokról, a mai napig sem tud senki semmit. Jellemző a robbanás erejére, hogy a különböző szétrepülő repesz darabokat és löszermaradványokat a piactér környékéről, a posta környékéről, illetve Döbrög pusztá- és Hókamalom környékéről is gyűjtötték össze az ide vezényelt Magyar Néphadsereg Vörös Csillag érdemrenddel kitüntetett tűzszerészek, akik több mint egy hetet dolgoztak a mentésítésen, Láng László őrnagy parancsnoksága alatt.

A hetvenes évek végén a HM. miniszter a 9. Gl. hadosztály részére, melynek pk-a Berki Mihály vezérőrnagy volt elrendelte: mintegy 135 km hosszúságban kb. 3 m magas vadvédelmi kerítés megépítését. A kerítés mentén gépkocsival járható úttal, leállókkaal, egyéb mesterséges tárgyakkal. A feladatra a 69. harcokcsi-ezredet és egy műszaki zászlóaljat megfelelő technikai eszközökkel jelölték ki. Több mint fél éves munkával készült el a kerítés. Az ezred kijelölt állomány végezte a földmunkát, termelte ki az erdőből szükséges faanyagot, természetesen szakérdészek irányításával. A megnövekedett

feladat miatt kiképzési korrekciót csak részben biztosítottak az alegységek részére. A kiképzési program szerint betervezett ezredgyakorlat időpontját a miniszter nem módosította. A parancsnoki állomány kiképzési időn túl készítette fel a gyakorlatra elvonuló állományt. Az ezredgyakorlaton esemény nélkül jó eredménnyel a magasabb parancsnoki elvárásoknak eleget téve vettünk részt.

Megkívánom jegyezni, hogy az ezred szereplését a Kaszói építkezésben Bokor Imre ezredes „Kiskirályok mundérban” című új idők könyvében részletesen leírta.

1980 év október elején négy napon át a Honvédelmi Minisztérium Hadsereg közös bizottsági ellenőrzést rendelt el. Ennek egyik célja a belső élet negatív tendenciáinak és okainak, a nagyszámú rendkívüli esemény és esemény megelőzési lehetőségeinek felkutatása volt. Az objektív tényezők közül nem vizsgálták az állandósult népgazdasági és mezőgazdasági, valamint a nagy számú vezénylesek károsító hatásait, a takarékosági intézkedések romboló hatását, nem merték megfogalmazni a magas követelmények és azok teljesíthetősége közötti növekvő ellentmondásokat. Az eredménytelenségek személyi okai kerültek túlhangsúlyozásba. Parancsnoki állományt tesztlapon, név nélkül csak éppen a beosztást kellett megjelölni. Azzal a naiv magyarázattal, hogy a véleménynek nem lehet utóhatása...

1980-as évben minden vezetési szinten a híradó szervezetek és eszközök modernizálása történik (R 142, R 125) rádióállomások, relé gk. R 123, R-130 rádiókészülékek. Laktanya szintű ellátó szolgálat, csapatszámviteli részleg is megkezdte munkáját.

Nem változott a kiképzési feladatrendszer, az anyagellátás mennyisége és minősége sem. Fokozatosan nőtt a terhelés, az élet minden területén túlhangsúlyozásra került a takarékoság és sajnos tovább növekedett a hivatásos állomány leterheltsége.

1981-ben a gyakorlatban először olyan ezred gyakorlatot hajtottunk végre, melynek az Ezred védelmi tevékenysége volt a fő feladata. A gyakorlatot az 5. hadseregarancsnok által kijelölt ellenőrző bizottság és döntnökök felügyeletével hajtottuk végre. A védelmi jelleg teljes körű volt, mivel kiemelten ellenőrizték a technikai eszközök állapotát, a tárolóhelyek kialakítását és az őrzésvédelem szervezettségét. A tűzvédelmi feladatok személyi és ügyeletes gépjárművek meglétét és azok riasztási rendszerét. Úgy értékelem, hogy először vetette előre árnyékát, hogy nem csak támadni, hanem esetenként védelmi tevékenységet is meg kell oldani, ami nem is volt egyszerű, hisz a meglévő szabályzataink 4/5-öd része is a támadás különböző formáival foglalkozott és csak minimálisan a védelem tárgykörével.

Gépjárművezetői állomány felkészültsége is felmérésre került. Az egyesített technikai szolgálat tervező, szervező, irányító tevékenységének hatásfoka valamennyi alegység életében változást hozott. A felmérés keretében ellenőrizték a telephely 24 órás szolgálatát, műszaki ellenőrző állomás szolgálatát, működésének hatékonyságát. A kiépített zsiliprendszer működését, valamint a javító szolgálat tevékenységét.

Hiányosságok ellenére az összértékelés: MEGFELELŐ lett.

1982-ben Fő feladataink voltak: harcokészültség és a mozgósítási feladatok naprakésztségének biztosítása, valamint az Ezredgyakorlatra történő felkészülés, valamint a 3. harcokocsi zászlóalj vízalatti átkelésének megtervezése, megszervezése és levezetése. Az „MZ” technikai eszközök akkumulátorainak folyamatos üzemfeltöltését cseppfeltöltéssel biztosítottuk, mivel megépült a csepptöltő helyiség is. Kiképzési feladatainkat összességében jó szinten teljesítettük, mely megfelelő felkészültséget biztosított a BARÁTSÁG-83-as gyakorlaton való részvételre.

Népgazdasági munkán való részvétel a tehergépkocsik műszaki állapotát továbbra is nagy mértékben károsította. Az év végi túlmunkával sem sikerült a rendeltetésnek megfelelő műszakilag meghatározott hadrafogható állapotot biztosítani. A rendszerbe állított DAK. tj. tkg. rendszerbe tartásával is sorozatos problémák jelentkeztek. (Szerelési hiányosságok az üzemeltetésnél jöttek ki).

1983. februárban kiemelt feladat volt még téli viszonyok között a Csehszlovák Szocialista Köztársaság területén, Karlovy-Vary térségében „PODBORZSÁNY és Sedrec” táborhelyen lefolytatott koalíciós gyakorlat, a BARÁTSÁG-83. A gyakorlatot a hadosztályparancsnokság kis létszámú operatív törzse vezette és a 69. Hk. Ezred T-55/A harcokocsikkal és csökkentett kiszolgáló állománnyal hajtotta végre. Az MN-ben bevezetett kényszerpályás technikai kiszolgáló rendszer alkalmazásával kellett biztosítani a hadrafoghatóságot. A szokatlan körülmények a tengerszint felett kb. 800–1360 m magasság, a hőmérséklet -25 -32 °C fok volt. A hó magassága helyenként elérte a 80–100 cm vastagságot, így a magaslatokat, emelkedőket csak jégsarkantyúval lehetett leküzdeni, de a 36 tonnás harcokocsi így is sok esetben szánkó módjára viselkedtek. A terepjárást fokozó eszközök alkalmazásában a Szovjet és Csehszlovák partnerek sem tudtak újat mutatni. Így a technikai segítségnyújtás minden nemzetközi gyakorlatot és elképzelést felülmúlt. A szükséges javítások és a technikai kiszolgálásokra erre a célra kialakított sátrakban hőlégbefűvós melegítést alkalmaztunk az Ezred életében először. A gyakorlat egész ideje embert és technikát próbára tévő tevékenység volt. Itt mindenki vizsgázott emberségből és helytállásból. Tervező, szervező, irányító tevé-

kenység magas fokú végrehajtása valamennyi szinten példamutató volt. Az ezred akkori parancsnoka Preininger (alezredes) altábornagy begipszelt lábbal vezette az ezredet, helyettesével Radics Sándor (őrnagy) ezredessel együtt. Az ezred törzsfőnöke Rankovics József őrnagy volt. (ma Dandártábornok)

A HM. az MN.KIK. Főcsoport Főnök valamint 0246/83 sz. HO.PK.-i intézkedésben meghatározott feladatokat maradéktalanul teljesítettük. A gyakorlat magas szintű elismerése és a JÓ értékelés megalapozta a 69. Harckocsi Ezred későbbi hangulatát, eredményességét és munkáját. Talán ekkor érződött először, hogy a több mint húszéves fáradtságos munkánk eredményes volt.

Az év folyamán állományváltás két alkalommal történt. Az előjáró intézkedésére 100 fő katona a Balatonboglári Állami Gazdaságban társadalmi munkán vett részt. A munkavégzés után a Nagyatádi laktanyába történő visszaszállítás közben a katonák az Őket szállító polgári buszon találtak egy 2 dl-es barackpálinkás címkével ellátott üveget, melyben színére pálinkára emlékeztető folyadék volt és ittak belőle. Az üveg tartalma GRAMOXON gyomirtó szer volt, melyet a gépkocsivezetője saját kertjében lévő gyomok irtására kért az Állami Gazdaság dolgozójától. Sajnos a gondos orvosi kezelés ellenére a mérgezetek közül 8 fő röviddel a mérgezés után meghalt, többen maradandó egészségkárosodást szenvedtek, akik közül azóta már többen meghaltak. Parancsnoki mulasztást a Katonai Bíróság alapvetően nem állapított meg, azonban a busz parancsnokát felelősségre vonta. A busz vezetőjét szintén elítélték. Az elhalálozott katonák emlékét a 69. Harckocsi Ezred állománya kegyelettel megőrzi.

Csapat és bázisépítési feladatait az ezred maradéktalanul végrehajtotta. Elkészült a hk. és gk. mosó szerelvényezése és megépítésre került 4 km. lánctalpas hadiút. 2.250.000 Ft értékben 110 fő katona 25.000 munkaórát fordított a feladat végrehajtására.

1984-ben az első-második harckocsi-zászlóaljak gyakorlatot hajtottak végre. Iszkaszentgyörgy–Herend térségben. Értékelésen megfelelő és jó eredményt kaptunk. Laktanyában különböző szintű módszertani bemutatók kerültek levezetésre.

A Magyar Néphadsereg ezen belül a harckocsi-ezredünk is a nehezebbé vált körülmények ellenére is teljesítette alaprendeltetéséből adódó feladatait. Az 1985-ös évben az ezred feladatainak kiemelkedő eredményekkel végrehajtott időszaka volt.

A számunkra meghatározott feladatokat az előjáró intézkedésekben, az Ezred éves munkatervében és más alapvető dokumentumokban foglaltak szerinti követelmény szinten végrehajtottuk.

Az ezred tovább növelte a harckocsi kezelők báziskiképzése során a harckocsi parancsnoki állomány gyakorlati jártasságának, oktató-módszertani

készségének fejlesztését, a fő figyelmet a parancsnoki tulajdonságok kialakítására és erősítésére fordította.

A vezetésben a fő figyelmet az ezredtörzs összekovácsolására, az újonnan kinevezésre került állomány beilleszkedésére és a zászlóalj vezetési szint erősítésére kellett fordítani.

A harcckészültségi és „M” készség biztosítása terén elért eredményeink további szilárdítása érdekében, harcckészültségi munkaterveinket, munkajegyünket az új követelményeknek megfelelően átkellett dolgozni.

Jelentős parancsnoki állományú tiszt és tiszthelyettes került áthelyezésre illetve más beosztásba. Az év folyamán két alkalommal volt bevonulás és leszerelés. Az alegységek a hathónapos terveknek megfelelően a kiképzési feladatokat elmaradás nélkül végrehajtották. A részükre előírt harcászati gyakorlatokat eredményesen képesek voltak végrehajtani. Normaidőn belül képesek a harcrend felvételére, azok megváltoztatására. Bonyolult, téli viszonyok között is képesek voltak a haditechnika üzembiztonságának fenntartására, éjjel-nappal jó eredmények elérésével. A harcckocsi kezelők beosztásuknak megfelelően ismerték a harcckocsi fegyverzetét, jártassak voltak kezelésében, ismerték a tüzelés alapjait és szabályait és így jó eredményeket értek el. A harcckocsivezetők képesek voltak a terep adta lehetőségeknek megfelelően a harcckocsi teljesítőképességében rejlő lehetőségek legjobb kihasználására, a vezetési szabályok gyakorlatban való helyes alkalmazására. Az ezred és az alegység parancsnokai és törzseibe beosztottak, vezetési szabályzatokban és utasításokban foglaltak alapján dolgozni.

Az ezrednél a HM. Szemle két ütemben került végrehajtásra:

a./ **Első ütem** 1985. január 17 és február 05. között váratlanul elrendelt és végrehajtott magasabb harcckészültségbe helyezés, valamint a kapcsolódó „DRÁVA-85” harcászati gyakorlaton való részvétel.

b./ **Második ütem:** 1985. június 10-22 között a kijelölt albizottságok és szakbizottságok helyőrségben végrehajtott harcckészültségi és mozgósítási , valamint átfogó komplex ellenőrzése volt.

A 69. harcckocsi ezred a gyakorlatra jó felkészült. Képes volt a Hadosztály Parancsnok által megszabott feladatokat időben és eredményesen végrehajtani AZ EZRED ÖSSZESÍTETT ÉRTÉKELÉSE: „JÓ” volt.

A hadseregparancsnok 0104/1985. számú parancsában a politikai oktatás, a harcckiképzés, a magas fokú harcckészültség, a fegyelem, valamint a technikai eszközök kezelése és karbantartása terén meghatározott követelmények „JÓ” szintű teljesítésért szeptember 02-án a Harcckocsi Ezred a megtsisztelő „ÉLENJÁRÓ EZRED” címet kapta.

Népgazdasági munkán a rendkívüli időjárási viszonyok között a kirendelt állomány példamutatóan állt helyt, esemény és rendkívüli esemény nem

történt. Sajnos egyre növekedtek a nem katonai jelegű feladatokból fakadó terhelések. Egyre több katonát és gépjárművet kellett a népgazdaságba, illetve a belső csapatépítkezéshez biztosítani, és állandósultak az ilyen jellegű vezénylések is. A katonai felső vezetés sok esetben szinte csak nehezen teljesíthető követelményeket állított az egység elé. Pl. MN. Veszprémi Erdőgazdaság területén 7 db D-566 tj.tgk. rönk szállítás céljából volt kirendelve. Az igénybevételnél annyi volt a rendkívüli műszaki meghibásodás, hogy hetenként írtuk az igazoló jelentéseket, természetesen ebből még alkatrészt és javítóanyag nem lett. Gépkocsik műszaki állapotát helyreállítani nem tudtuk, ennek utólag következményei voltak. Rendszeressé váltak a HM. és hadsereg, valamint a hadosztály által elrendelt harckészültségi és mozgósítási feladatok. Ennek keretében mérték fel a harckocsi ezred teljesítőképességét, illetve technikai riadók keretében a téli üzemeltetés lehetőségét, felkészültségének megbízhatóságát. Volt olyan ellenőrzés (1984), hogy a MN. minden alakulatánál azonos időben minden technikai eszközzel motor indítása után egy gépjármű hosszal előre kellett állni. (MZ. eszközöket is ellenőrizték, ezek kezelői a polgári életből voltak lebiztosítva). Feladatot az ezred több kevesebb sikerrel végrehajtotta.

1986-os évben az MN. Kiképzési Főfelügyelő 0055/1986. sz. intézkedésben foglaltak alapján elkészített és a Hadosztály Parancsnok által jóváhagyott munkaterv és naptári terv alapján alegységeink kiképzési feladataikat elmaradás nélkül végrehajtották.

Az alegységek jó eredményeket értek el a végrehajtott század és zászlóalj gyakorlatokon.

Az ez év júniusában végrehajtott ezred harcászati gyakorlaton „JÓ” értékelést kaptunk. A kiképzési programban meghatározott egyéni, kötelék és fegyvernemi lögyakorlatokat az ezred „JÓ” és „MF” eredményekkel hajtotta végre. Az állomány képes volt az előírt normatívák jó szintű végrehajtására. Az átépített harckocsi lőtér jól szolgálta a löfeladatok eredményes begyakorlását és végrehajtását. A vezetői állomány technikai ismeretei jó szintűek voltak. Az igénybevételi fegyelem javult, azt tükrözi a műszaki meghibásodások csökkenése. Az előírt vezetési gyakorlatokat jó eredménnyel hajtottuk végre.

A fegyvernemi szakkiképzés kiemelkedő területe a légvédelmi tüzér kiképzés. A szakkiképzés: légvédelmi „kiváló” a többi „jó” szintű értékelést kapott.

Összegezve elmondható, hogy az ezred az év folyamán jó felkészültségéről, összekovácsoltságáról adott tanúbizonyságot. Az elért eredmények bizonyították, hogy a rövidített kiképzési idő mellett, meglévő kádergondok

ellenére is, kellő körültekintéssel és sok áldozatvállalással az előljáróink által elének állított feladatok végrehajthatók voltak.

Az év vége felé kiszivárgott, hogy a 69.-ik Harckocsi Ezredet jogutód nélkül felszámolják. Megkezdődött a találgatás, ki hova kerül, mi lesz a családdal, stb.

1987. január 03.-án reggel megérkezett egy bizottság. Bizottság elnöke Borsits László ezredes volt. Az elrendelt tiszti, majd tiszthelyettesi gyűlésen ismertetésre került a várva várt parancs. Ennek értelmében az ezred egy jelentős állománya átkerült a 63. gépesített lövészdandár állományába, de Nagyatádon maradt.

Így a 2. és 3. harckocsi zászlóalj és a közvetlenek is a folyamatban lévő kiképzési időszak hátralévő részét 1987.02.28-ig rövidített formában fejezték be. Ezzel egyidőben meg kellett kezdeni az átadásra kerülő technikai eszközök felkészítését. A rendelkezésre álló javítási kapacitást és az anyagi szolgálatnál meglévő eszközöket a felszerelések cseréjére, illetve pótlására kellett fordítani. A végrehajtó állománytól ez a váratlan és nem kellően előkészített feladat végtelenül nagy energiát vont el. A hadsereg és a hadosztály vezetés segítő szándéka ellenére az alakulatnál lévő néhány magas beosztású tiszt inkább hátráltatta az átadásra való felkészítést és átadást, minthogy segítette volna. Átadási kényszer alakult ki. Az átvevő "új" technikai eszközöket szeretett volna, amire természetesen nem volt meg a lehetőség. Sok felesleges vita elkerülhető lett volna, ha a felsőbb vezetés egyértelmű technikai állapot meghatározást követel meg és a selejtes tartozékok pótlásaiban nyújt támogatást.

A felsorolt nehézségek ellenére az alegységek jó hozzáállása biztosította, hogy határidő előtt sikerült az ezred anyagi ügyeit rendezni. Minden fáradtság és jószándék ellenére a naptári napok teltek, és így jött el 1987. június 30.-a. Ez a nap még ma is sok akkor a 69. Harckocsi Ezredben szolgáló katonának fájó emlék, mivel a 69. Harckocsi Ezred hivatalosan ekkor szűnt meg jogutód nélkül.

A volt tiszt-tiszthelyettesi, polgári és sorállomány egy része továbbra is Nagyatádon maradt, és így került sor a „69 Harckocsi Ezred Baráti körének” megalakítására, akik felvállalták és a mai napig is szervezik az évente megrendezésre kerülő páncélos bálakat, ahol találkozunk a valaha volt „tankosokkal” illetve családtagjaikkal és barátaikkal, de ez már egy másik történet, talán ennek megírására is egyszer sor kerülhet.

Rövidítések magyarázata:

K-i HO.TŐ.	= Harckocsi hadosztály törzs
HM.VKF	= Honvédelmi Minisztérium Vezérkar főnök
HKSZ	= Harckészültség
ZPK	= Zászlóaljparancsnok
HDS.PK.	= Hadsereg parancsnok
EPK.TECH.H.	= Ezredparancsnok technikai helyettese
HTP.H	= Hadtáp helyettes
E.TÖF	= Ezred törzsfőnök
PK.POL.H	= Parancsnok politikai helyettese
HDS.PK.H.	= Hadseregparancsnok helyettes
ZPK.POL.H.	= Zászlóaljparancsnok politikai helyettese
Z.TÖF.	= Zászlóalj törzsfőnök
ZPK.TECHN.H.	= Zászlóaljparancsnok technikai helyettese
VSZ.PK.	= Varsói Szerződés parancsnoka
Gl.ho.	= Gépesített lövészadosztály
VKF	= Vezérkarfőnök
PGTSZF	= Páncélos és Gépjármű Technikai Szolgálat Főnökség.



Katonai eskü: 1980.

Rácz Sándor őrnagy, Végh József főhadnagy, Hortobágyi Ferenc főhadnagy.



„Fegyverbarátság” díszszemle 1970.

(Molnár József százados, Lévai József főtorzsőrmester, Köhalmi Pál főhadnagy).



Katonai eskü 1982. július 28.

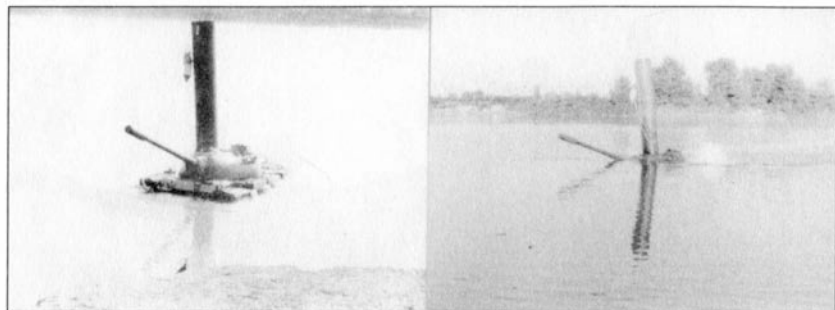
(Bődi Ferenc őrnagy, Rituper János százados, Behám Mihály százados).



Gyakorlaton 1980. nyarán a Városlódi Táborban. (Sárkány István parancsnok, Bódi Ferenc törzsfőnök, Kovács László politikai helyettes).



Vízalatti átkelés előtt Tahitótfalu 1964.



Ároktői vizalatti átkelés 1965.



*A Harckocsi zászlóalj parancsnokai 1973-ban.
1. zászlóaljparancsnok Bődi Ferenc százados, 2. zászlóaljparancsnok
Pomázi Károly őrnagy, 3. zászlóaljparancsnok Kádi Viktor őrnagy*



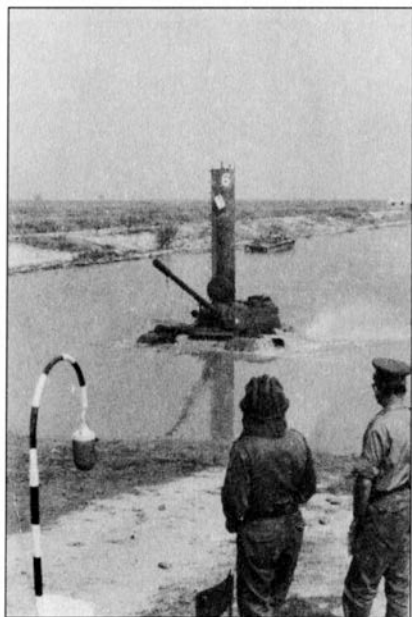
Altegrawó-i tábor a „Jeruzsálem-domb” lábánál 1970. (Hőgye Sándor főhadnagy, Toma József százados, Zombori István őrnagy, Tihanyi Mihály százados).



Katonai eskü 1967 telén. (Lázár János, Kovács László, Sebestyén József, Csernák József, Molnár József, Toma József, Molnár Ambrus)



Katonai eskü a 69. Harckocsi Ezrednél 1980-ban. (Pásztor István ezredes, Bödi Ferenc őrnagy, Fürst István zászlós)



Vízalatti átkelés Kalocsa mellett a Csornai vízibázison 1975 nyarán.



*Katonai eskü 1974.
(Pásztor alezredes, Preiningner őrnagy)*



Tiszti testnevelési foglalkozáson 1980. nyarán.



*Gyakorlaton
(Szatmári Zoltán, Kovács József, Toma József)*



Kompépítés 1964. Baja



*Katonai eskü 1979. (Molnár József százados, Fedor József zászlós,
Tigyi Ferenc zászlós, Laki Flórián törzsőrmester)*



*Gyakorlat Hajmáskér környékén 1969.
(Sebestyén József, Nagy Elek, D.Tóth János, Tihanyi Mihály, Horváth István)*



*Az Újdörögdi Táborban 1968.
(Nagy Elek, Horváth István, Zombori
István, Horváth János)*



*Kétszeres élenjáró zászlóaljparancsnok
Bódi Ferenc százados,
Nagy Sándor százados.*



Katonai eskü Nagyatádon 1970 telén. (Somogyi István, Perlaki József, Lévai József, Rituper János, Horváth István, Nagy László)



*A „Marhjáró-hegy” környékén 1966.
(Laczkó László százados, Toma József, százados, Kádi Viktor százados)*



Katonai eskü 1979 tavaszán.



Alaki szemle 1980 február

Berki Mihály vezérőrnagy, Molnár József őrnagy, Lábas Ferenc őrnagy, Toma József őrnagy, Horváth Miklós alezredes, Nedelka János alezredes, Horváth István őrnagy, Csöke Mihály őrnagy, Horváth László százados, Hajnal János főhadnagy, Dr. Horváth István, Fekete Attila főtörzsőrmester, Boros László főhadnagy.





*„Barátság-83” Hadgyakorlat
(Hortobágyi Ferenc főhadnagy, Kráner László hadnagy)*



*Vízalatti átkelés: 1981
Preininger Ambrus őrnagy,
Bertus Gábor őrnagy,
Csőke Mihály őrnagy,
Szilvágyi László százados.*

Készült:
A Nagyatádi Nyomda Kft. üzemében
224851 – 500 példányban

Felelős vezető:
Takács Ferenc

